

Yargıçların ve avukatların bağımsızlığına ilişkin Özel Raportörün görevi

Ref.: AL TUR 3/2024
(Lütfen cevabınızda bu referansı kullanın)

21 Haziran 2024

Ekselansları,

İnsan Hakları Konseyi'nin 53/12 sayılı kararı uyarınca, hâkimlerin ve avukatların bağımsızlığına ilişkin Özel Raportör sıfatıyla sizlere hitap etmekten onur duyuyorum.

Bu bağlamda, Diyarbakır'da avukatlar ve insan hakları savunucularının tutuklamalar ve yargısal tacizle karşı karşıya olduğu, dokuz kişinin "silahlı/terör örgütü üyeliği" suçlamasıyla mesleki faaliyetlerinden dolayı yargılandığı ve diğerlerinin de soruşturmalarının devam ettiği; Yürütme tarafından Yargıya müdahale eden ve bağımsızlığını ihlal eden eylemlerin rapor edildiği bir bağlamda, iddia edilen terör suçlarına ilişkin davalarda adil yargılama güvencelerinin sistematik olarak eksikliğine ilişkin endişeler hakkında aldığım bilgileri Ekselansları Hükümetinizin dikkatine sunmak isterim.

Alınan bilgilere göre:

2016'dan Sonra Türk Yargısında Bağlam

Türkiye'de 15 Temmuz 2016 sonrasında, aralarında Yargıtay, Danıştay ve Anayasa Mahkemesi üyelerinin de bulunduğu 4.362 hâkim ve savcı ihraç edilmiştir. Yaklaşık 4.370 hâkim ve savcı hakkında ceza soruşturması açılmış, bunlardan 1.311'i gözaltına alınmış ve 2.431'i Hizmet /Gülen Hareketi ile bağlantılı oldukları iddiasıyla tutuklanmıştır (bkz. AL TUR 10/2019, AL TUR 2/2019, OL TUR 5/2017).

Anayasa Mahkemesi'nin Hizmet/Gülen Hareketi ile bağlantılı olduğu iddiasıyla iki üyesini "sosyal çevreden gelen bilgiler" ve "zaman içinde oluşan ortak kanaat" gerekçesiyle tasfiye ettiği bildirilmiştir.¹ Aynı dönemde, 1.800'den fazla üyesi bulunan Türkiye Yargıçlar ve Savcılar Birliği YARSAV da kanun hükmünde kararname ile kapatılmıştır.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), Türkiye'de 1100'den fazla tutuklu hakimle ilgili olarak verdiği beş grup kararda, bu kişilerin kitlesel ölçekte gerçekleştirilen tutukluluklarının, suçlandıkları suçları işlediklerine dair herhangi bir delile dayanmadığının altını çizmiştir (bkz. Turan ve diğerleri/Türkiye, 75805/16).

Bilgiler ayrıca, Türkiye'nin terörle mücadele yasal çerçevesinin Hükümete yargı üzerinde yetki verdiğini ve böylece yargının bağımsızlığını zedelediğini göstermektedir. 7145 sayılı Kanun, Hükümete, herhangi bir kamu görevlisini, hakimi veya savcuyu yalnızca aşağıdaki hususlara ilişkin bir değerlendirmeye dayanarak görevden alma yetkisi vermektedir

¹ Venedik Komisyonu, "kararda ilgili iki yargıç aleyhinde herhangi bir delile atıfta bulunulmadığını" belirtmiştir, para. 136, CDL-AD(2016)037

terör örgütleri veya yapıları, oluşumları veya grupları ile irtibatları, delillerden ziyade. Bir güvenlik birimi olarak Milli Güvenlik Kurulu (MGK), yargı denetimi ve incelemesi olmaksızın bu tür tespitler yapabilecek konumdadır (OL TUR 13/2020).

Kanun, bir hakimin görevden alınmasını haklı göstermek için, Milli Güvenlik Kurulu'nun "devletin milli güvenliğine karşı faaliyette bulunduğu" karar verdiği bir "yapı, oluşum veya grupla" sadece "irtibat", "iltisak" veya "aidiyet" gerektirmektedir. Bu muğlak ve aşırı geniş formülasyon, yargı bağımsızlığı güvencelerini ihlal ederek hakimlerin keyfi olarak görevden alınması için büyük bir potansiyel yaratmaktadır. Tutuklanan hakimler tarafından yapılan 1.000'den fazla başvuru halen AİHM önünde beklemektedir.

Yargının üçte birinden fazlasının bir gecede görevden alındığı ve gözaltına alındığı bildirilirken, Türkiye Adalet Yüksek Kurulu'na göre Temmuz 2016'dan bu yana hükümet tarafından 9.914 hakim ve savcının işe alınmış olması endişeleri arttırdı. Bilgiler, durumun yargı üzerinde caydırıcı bir etki yarattığını ve toplu ihraçların ve yeni işe alımların ölçeğinin, aceleyle işe alınmış gibi görünen yeni hakim ve savcılarının bağımsızlığı konusunda endişelere yol açtığını göstermektedir. Geriye kalan hakim ve savcılarının tümü, genel bir korku iklimi olarak tanımlanan bu ortamda otosansür uyguluyor olabilir.

2016 ve 2022 yılları arasında 1.600'den fazla avukatın yargılandığı ve 615'inin tutuklu yargılandığı bildirilmiştir. Toplam 474 avukat "terör örgütü" üyeliği gerekçesiyle 2.966 yıl hapis cezasına çarptırılırken, aslında çoğu mesleklerini icra ettikleri ve müvekkillerini savundukları için yargılanmıştır (bkz. AL TUR 18/2020). Söz konusu durum, Türkiye'de hukukun üstünlüğü ve adil yargılanma hakkı üzerinde de uzun süreli olumsuz sonuçlar doğurmaktadır (bkz. AL TUR 5/2023).

Raporlar, avukatları susturmaya yönelik bir başka çabanın 2020 Avukatlık Kanunu (No. 7249) ile ortaya çıktığını, büyük şehirlerde rakip barolar kurma imkanı getirildiğini, bunun da baroların siyasallaşmasına ve insan haklarını savunan ve yürütme gücünü eleştiren avukatların birleşik seslerinin zayıflamasına neden olduğunu göstermektedir.

Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu

Yetki alanı, eski Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu reformuna ilişkin endişelerini halihazırda dile getirmiştir. 2017 Anayasa reformu (6771 sayılı Kanun) ile getirilen yeni Hâkimler ve Savcılar Kurulu 13 üyeye indirilmiştir (daha önce 22 üye bulunmaktaydı). Yeni Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu, atamalar, nakiller, terfiler, yaptırımlar ve görevden almalar da dâhil olmak üzere yargının organizasyonu ve işleyişine ilişkin genel sorumluluklarla görevlendirilmiştir. Kurulun hiçbir üyesi fiilen hakim ve savcılar tarafından atanmamakla birlikte, Cumhurbaşkanı 4 üyeyi sıradan hakim ve savcılar arasından atamakta, Millet Meclisi ise Yargıtay (3), Danıştay (1) ve hukuk akademisyenleri ya da avukatlar (3) arasından 7 üye seçmektedir. Yargıtay

Cumhurbaşkanı tarafından atanan Adalet Bakanı ve Müsteşarı kalan 2 üyeyi oluşturmakta ve Bakan Kurul'a başkanlık etmektedir. Dolayısıyla, Kurulun neredeyse yarısının Cumhurbaşkanı tarafından atanması ve Adalet Bakanının Kurula başkanlık etmesi nedeniyle, ülke genelindeki hakim ve savcılarının kariyerleri *filen* yürütme erkinin kontrolü altındadır (bkz. OL TUR 15/2020) ve bu durum yargının bağımsız bir şekilde adalet dağıtmasını tehlikeye atmaktadır.

Avrupa Yargı Konseyleri Ağı (ENCJ), Türkiye Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nun gözlemci statüsünü, yürütme ve yasamadan bağımsız bir kurum olarak işlev görmesini gerektiren ENCJ Tüzüğü'ne artık uymadığı için Aralık 2016'da askıya almıştır.

Misillemeler ve Anayasa Mahkemesi'nin bireysel başvurulardaki çalışmalarının sınırları

2010 Anayasa Mahkemesi reformu, Anayasa ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve protokolleri ile korunan temel hak ve özgürlüklerin Devlet makamları tarafından ihlal edildiğini iddia eden herhangi bir vatandaş tarafından yapılabilecek bireysel şikâyet usulünü getirmiştir.

İnsan hakları ihlallerinin mağdurlarına çözüm ve telafi sağlayacak bir mekanizma olarak tasarlanan bireysel başvuru sistemi Eylül 2012'de yürürlüğe girmiştir ve başlangıçta Türkiye'nin Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi nezdindeki davalarında önemli bir azalmaya yol açması beklenmekteydi (Kasım 2023 itibarıyla Türkiye'nin Avrupa Mahkemesi nezdinde derdest 23.750 davası bulunmaktadır ve bu rakam toplam davaların %33,2'sini oluşturmaktadır).

Bu bilgiler, bireysel başvuru sürecinin en büyük katma değerinin, Anayasa Mahkemesi'nin keyfi tutuklamalar da dahil olmak üzere insan hakları ihlallerine son vermek amacıyla yargılamaların yeniden başlatılmasını talep etme yetkisine sahip olmasında yattığını göstermektedir.

Örneğin, 25 Ekim 2023 tarihinde Anayasa Mahkemesi, kamuoyunda çok tartışılan bir davada, mağdurun "seçilme" ve "kişi hürriyeti ve güvenliği" haklarının ihlal edildiğine karar vermiş ve gerekli işlemlerin yapılması için dosyanın ilk derece mahkemesi olan İstanbul 13. Ağır Ceza Mahkemesi'ne gönderilmesine hükmetmiştir (5'e karşı 9 oyla).

Anayasa Mahkemesi'nin kararı kendisine ulaştığında, İstanbul 13. Ağır Ceza Mahkemesi kararı görüşmesi için Yargıtay'a göndermiştir. Yargıtay, 8 Kasım 2023 tarihinde Anayasa Mahkemesi'nin kararına uyulmamasına karar vermiştir. Ayrıca, Anayasa Mahkemesi'nin ihlal kararı veren 9 üyesi hakkında Anayasa'yı ihlal ettikleri gerekçesiyle Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'na suç duyurusunda bulunmuştur.

21 Aralık 2023 tarihinde Anayasa Mahkemesi aynı davada ikinci kez hak ihlali kararı vermiş ve "bireysel başvuru hakkı"nın ihlal edildiğine hükmetmiştir,

"seçilme hakkı" ile "kişi hürriyeti ve güvenliği hakkı" ihlal edilmiştir. 27 Aralık 2023 tarihinde İstanbul 13. Ağır Ceza Mahkemesi dosyayı Yargıtay'a geri göndermiştir. Yargıtay, 3 Ocak 2024 tarihinde Anayasa Mahkemesi'nin kararına uyulmamasına tekrar karar verdi.

Raporlar, Yargıtay'ın Anayasa Mahkemesi'nin bir suç duyurusu ile desteklenen ve Cumhurbaşkanı Erdoğan tarafından onaylanan kararını uygulamayı reddetmesini, yürütmenin gücü üzerinde bir kontrol ve denge işlevi görebilecek son yargı mekanizmasının ortadan kaldırılmasına yol açabilecek emsalsiz bir kriz olarak tanımlamaktadır.

10 Kasım 2023 tarihinde Cumhurbaşkanı Erdoğan, bu yargı krizini yorumlayarak Anayasa Mahkemesi'nin kararını "hatalı" olarak nitelendirdi ve bunun Mahkeme'nin ilk hatası olmadığından yakındı.² Yeni bir anayasa tercihini dile getirdi. Basında Cumhurbaşkanı'nın Anayasa Mahkemesi'nin bireysel başvurularla ilgili yetkisini tazminat kararıyla sınırlandırarak daraltma isteği yer aldı.

ByLock yargılamalarında adil yargılanma güvencelerinin eksikliği - terörle ilgili yargılamalar.

Türkiye Adalet Bakanlığı istatistiklerine göre, 2016-2020 yılları arasında 265.000'den fazla kişi terör örgütü üyeliği suçlamasıyla mahkûm edilmiştir. Haziran 2022 itibariyle, Türk yargısı tarafından terör örgütü üyeliği suçlamasıyla başlatılan adli işlemlerin toplam sayısı 2 milyonu aşmıştır. Cezai kovuşturmayaya tabi tutulan çok sayıda kişi göz önüne alındığında, tahminler Türk toplumunda 4 milyondan fazla kişinin doğrudan etkilendiğini göstermektedir.

En az 24 görüşte³ BM Keyfi Gözaltılar Çalışma Grubu (WGAD), Haziran 2017 ve Nisan 2024 tarihleri arasında Türkiye'deki keyfi gözaltı iddialarına ilişkin olarak yayınladığı görüşlerde, söz konusu kişilerin gözaltına alınmalarının hiçbir yasal dayanağı olmadığı sonucuna varmış ve yaygın "ilişkilendirme yoluyla suçluluk" uygulamasından üzüntü duymuştur. WGAD, yakın tarihli dört Görüşünde, Türkiye'de keyfi gözaltılarla ilgili olarak kendisine getirilen davaların sayısındaki önemli artışa dayanarak, Gülen hareketiyle bağlantılı olduğu iddia edilen kişilerin siyasi veya diğer görüşleri nedeniyle ayrımcı bir şekilde hedef alınmasına yönelik bir modelin varlığına dikkat çekmiştir. WGAD, tüm bu vakaların izlediği modele ilişkin endişelerini dile getirmiş ve "belirli koşullar altında, yaygın veya sistematik

² Bakınız: <https://www.dw.com/tr/erdogan-aym-yanlislari-arka-arkaya-yapar-hale-geldi/a-67363419>

³ Ali Ünal, [A/HRC/WGAD/2023/3](#); Muhammet Şentürk, [A/HRC/WGAD/2023/29](#); Alettin Duman, Tamer Tibik, [A/HRC/WGAD/2022/8](#); Osman Karaca, [A/HRC/WGAD/2020/84](#); Ahmet Dinçer Sakaoğlu, [A/HRC/WGAD/2020/67](#); Levent Kart, [A/HRC/WGAD/2020/66](#); Nermin Yaşar, [A/HRC/WGAD/2020/74](#); Arif Komiş, Ülkü Komiş ve dört çocuk, [A/HRC/WGAD/2020/51](#); Kahraman Demirez, Mustafa Erdem, Hasan Hüseyin Günakan, Yusuf Karabina, Osman Karakaya ve Cihan Özkan, [A/HRC/WGAD/2020/47](#); Faruk Serdar Köse, [A/HRC/WGAD/2020/30](#); Akif Oruc, [A/HRC/WGAD/2020/29](#); Abdulmatip Kurt, [A/HRC/WGAD/2020/2](#); Ercan Demir, [A/HRC/WGAD/2019/79](#); Melike Göksan, Mehmet Fatih Göksan, [A/HRC/WGAD/2019/53](#); Mustafa Ceyhan, [A/HRC/WGAD/2019/10](#); Hamza Yaman, [A/HRC/WGAD/2018/78](#); Muharrem Gençtürk, [A/HRC/WGAD/2018/44](#); Ahmet Caliskan, [A/HRC/WGAD/2018/43](#); Mestan Yayman, [A/HRC/WGAD/2018/42](#); Mesut Kaçmaz, Meral Kaçmaz ve iki çocuk, [A/HRC/WGAD/2018/11](#); *Cumhuriyet* gazetesi ile ilişkili 10 kişi, [A/HRC/WGAD/2017/41](#); Kürşat Çevik, [A/HRC/WGAD/2017/38](#); Rebi Metin Görgeç, [A/HRC/WGAD/2017/1](#).

Uluslararası hukuk kurallarına aykırı olarak hapis veya diğer ağır özgürlükten yoksun bırakma cezaları insanlığa karşı suç teşkil edebilir."

Hizmet/Gülen Hareketi (GM) üyesi oldukları iddiasıyla Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) "*silahlı örgüt kurmak veya yönetmek*" başlıklı 314. maddesi kapsamında suçlanan kişiler için kullanılan çeşitli kriterler arasında ByLock uygulaması, özellikle darbe sonrası dönemde en can yakıcı ve çoğu zaman belirleyici delil olarak ortaya çıkmıştır.

Örneğin, 118 iddianame hakkında yürütülen bir insan hakları soruşturmasında, ByLock verilerinin "silahlı terör örgütü üyesi oldukları iddiasıyla şüphelilere karşı suçlayıcı delil olarak kullanıldığı" tespit edilmiştir⁴ 78 davada iddianame hazırlanmıştır. Raporlar, bu iddianamelerin hiçbirinde Türk savcılarının ByLock uygulaması aracılığıyla yapıldığı iddia edilen iletişimin içeriğini sunamadıklarını gösteriyor. Bunun yerine, iddialarını yalnızca hükümetin "münhasırlık iddiasına" dayandırmış görünüyorlar; Türk hükümeti ByLock'un yalnızca GM'nin iletişim ihtiyaçlarını karşılamak için tasarlandığını ve geliştirildiğini iddia ediyor.

Dijital adli tıp raporları bu "münhasırlık iddiasının" hatalı olduğunu iddia etmektedir. Bilgiler, bu iddianın, iddiayı çürüten çok sayıda uzman raporuna rağmen Türk yargısı tarafından rutin olarak onaylandığını göstermektedir.

ByLock verileri elektronik kanıtlardır ve bu nedenle toplanması, güvence altına alınması, işlenmesi ve analizi özel teknolojiler gerektirir. Bu tür verilerin mahkemede kullanılması, doğası gereği tahribata, hasara, değiştirilmeye veya manipüle edilmeye daha yatkın olduğu için farklı güvenilirlik sorunları ortaya çıkarmaktadır. Alınan bilgiler, ByLock verilerinin kullanımıyla ilgili aşağıdakiler de dahil olmak üzere birçok endişeye işaret etmektedir:

- ByLock'a ilişkin soruşturma ve kovuşturmalarla ilgili olarak, Türk polisi ve adli makamları yalnızca Türkiye'nin Milli İstihbarat Teşkilatı'nın (MİT) bulgularına dayanmaktadır.
- ByLock verilerinin nasıl elde edildiğine dair somut bir bilgi bulunmamaktadır. MİT, servislerinin ByLock uygulamasına "Teşkilata [MİT] özgü teknik istihbarat yöntemlerini, araçlarını ve tekniklerini kullanarak" rastladığını ve bunun normalde standart yasal güvencelerden farklı olacağını söyledi. Bilgiler, bir MİT ekibinin Litvanya'da bulunan ana ByLock sunucularını kırdığını göstermektedir.
- ByLock delillerinin ele geçirildiği ve Türk hukukunda, özellikle de MİT Kanunu'nun 6(2)-(4). maddeleri ile TCK'nın 134-135. maddelerinde belirtilen gerekliliklere aykırı olarak kullanıldığı görülmektedir. MİT Kanunu'nun 6(2) maddesi, MİT'in telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişime müdahale edebilmesi için önceden mahkeme kararı alınmasını şart koşmaktadır.

⁴ <https://www.statewatch.org/publications/reports-and-books/bylock-prosecutions-and-the-right-to-fair-trial-in-turkey-the-ecthr-grand-chamber-s-ruling-in-yuksel-yalcinkaya-v-turkiye/> (İtalyan İnsan Hakları Federasyonu tarafından Temmuz 2023'te yayınlanan 2023 raporuna atıfla).

Türk mahkemelerinin kendilerinin ByLock verilerine sahip olmadıkları, dolayısıyla bu verileri sadece belirli bir sanıkla ilgili olarak Türk polisinden isteyebildikleri bildirilmektedir. Polis, mahkemeye "ByLock Sorgulama Modülü Tutanağı" ya da "ByLock Tespit veya Değerlendirme Tutanağı" adı verilen ve bazı ham verilerin (telefon numaraları ve aktivasyon verileri dahil) yanı sıra çok sınırlı ve genellikle kendi içinde çelişkili log verilerini içeren bir belge paylaşıyor. Bu bilgiler ayrıca, birçok adli ve kolluk görevlisinin verilerde sağlanan bilgileri anlamak için gereken uzmanlık bilgisine sahip olmayabileceğini göstermektedir.

Örneğin, günlük verilerinin, kaydedilen verilerin bütünlüğü ve doğruluğu hakkında soru işaretleri uyandıran bir dizi anormallik içerdiği bildirilmektedir. Bunlar arasında mantıksız oturum olayları, önemli mesaj teslim gecikmeleri ve mesaj içeriği kayıtlarıyla ilgili sorunlar yer almaktadır. Günlük verileri, zaten oturum açmışken oturum açma, zaten oturum açmışken oturum kapatma veya oturum açmamış gibi görünmesine rağmen kullanıcı oturumunun sona ermesi şeklinde kronolojik olarak anlamsız günlük verileri içermektedir. Günlük verilerindeki önemli sayıdaki tutarsızlık ve bunların görünüşe göre tespit edilmemiş ya da çözülmemiş olması adli açıdan sorunludur.

Türkiye'de ByLock kullandıkları iddiasıyla gözaltına alınan ve haklarında mahkumiyet kararı verilen binlerce kişinin, kendilerini suçladıkları iddia edilen elektronik delillere erişimleri engellenmiş, bu da gözaltına alınmalarının ve mahkumiyetlerinin hukuka uygunluğuna itiraz etmelerini engellemiştir. Raporlar, bu davalardaki sanıkların aleyhlerindeki delillere gerçek anlamda itiraz etme ve savunmalarını etkili bir şekilde - iddia makamıyla eşit bir şekilde - yürütme fırsatına sahip olmalarını sağlamak için yeterli güvencelerin bulunmadığı bir durumu tarif etmektedir. Bu durum, mahkumiyet kararında kullanılan elektronik delillerin yargı denetimi olmaksızın elde edildiği ve daha da ötesi, bu delilleri incelemelerine izin verilmeyen sanıkların kendilerinden değil, üçüncü şahıslardan elde edildiği anlamına gelmektedir.

Yargıtay ve Anayasa Mahkemesi (AYM), dijital delillere ilişkin önceki kararların aksine, ByLock kullanmanın veya indirmenin, başka bir delil olmasa bile, bir kişiyi silahlı terör örgütü üyeliğinden mahkum etmek için yeterli delil olduğuna karar verdi. Yargıtay'ın emsal teşkil eden bu kararının ardından, ilk derece mahkemeleri binlerce kişiyi mahkum etmek için ByLock deliline dayanmıştır.

Halihazırda Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi nezdinde Sözleşme'nin 6 ve/veya 7. maddeleri kapsamında benzer şikayetleri içeren yaklaşık 8.500 başvuru bulunmaktadır. Yetkililerin yaklaşık 100.000 ByLock kullanıcılarını tespit ettiklerini iddia ettikleri göz önünde bulundurulduğunda, bu türden çok daha fazla başvurunun yapılması muhtemeldir. Kısa bir süre önce Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Büyük Dairesi, bu ihlallere yol açan sorunların "sistemik nitelikte" olduğunun altını çizmiştir.

Avukatlara ve Barolara yönelik saldırılar

25 Nisan 2023 tarihinde, aralarında avukatlar, gazeteciler, sanatçılar, sivil toplum üyeleri ve profesyonellerin de bulunduğu 191 kişi, Türk Ceza Kanunu'nun 314. maddesinde düzenlenen "silahlı terör örgütüne üye olma" suçunu işledikleri iddiasıyla eşgüdümlü bir polis operasyonu ile gözaltına alındı. Kaynağa göre, polis operasyonu 14 Mayıs 2023 tarihinde yapılacak genel seçimler öncesinde gerçekleştirildi.

Raporlar Mardin, Batman, Malatya, Urfa ve Diyarbakır'dan 25 avukatın gözaltına alındığını gösteriyor. Diyarbakır'da 4 avukatın tutuklu yargılandığı, 16 avukatın ise adli kontrol şartıyla serbest bırakıldığı iddia edildi. Sivil toplum örgütleri operasyonu "ülkedeki Kürt medyasına ve siyasi muhalefete yönelik sistematik taciz ve gözdağının bir başka adımı" olarak nitelendirerek kınadı.⁵

Alınan bilgilere göre, polis operasyonu yürürlükteki kanun ve standartları ihlal etmiştir. Örneğin, Avukatlık Kanunu'nun 58. maddesine aykırı olarak, avukatların görevleri sırasında işledikleri suçlarla ilgili soruşturma başlatmak için Adalet Bakanlığı'ndan izin alınmamıştır. Ayrıca, avukatların ofisleri ve konutları mahkeme kararı olmaksızın ve bir savcı veya baro temsilcisi olmaksızın aranmıştır. Raporlar, kolluk kuvvetlerinin, avukatların gizliliğini korumak için uygun önlemleri almaksızın, konutlarında ve ofislerinde yapılan aramalar sırasında avukatların dava dosyalarına, belgelerine ve kişisel eşyalarına el koyduğunu göstermektedir.

Gözaltına alınan kişiler, tutuklanma gerekçeleri konusunda hiçbir şekilde bilgilendirilmemiş ve yetkililer tarafından 24 saat boyunca avukata erişimleri kısıtlanmıştır.

Tutuklanan kişiler ve avukatları, soruşturma dosyasına erişimlerinin kısıtlı olduğunu ve erişim taleplerinin sürekli olarak reddedildiğini, bunun da tutukluların avukatlarının müvekkillerini savunmak için soruşturma dosyasının kapsamı veya iddiaların niteliği hakkında yeterli bilgiye sahip olmamalarına neden olduğunu bildirmişlerdir.

Kaynağa göre, gözaltı ve sorgulama koşulları belirlenmiş standartları karşılamıyordu. Avukatlar Diyarbakır adliyesindeki hücrelerde tutulurken 8 saate varan gecikmelerle karşılaştı. Bir avukatın, savunma avukatlarının itirazlarına rağmen yetkililer tarafından 1,5 saatlik sorgusu sırasında ayakta durmaya zorlandığı ve tüm itirazların savcı tarafından reddedildiği bildirildi.

Aynı gün, gözaltına alınanların avukatları tutuklama ve gözaltı kararlarına karşı itirazda bulundu. İddiaya göre mahkeme, gerekçelerine hiçbir dayanak göstermeden bu itirazları reddetti.

⁵ Medya özgürlüğü, ifade özgürlüğü ve insan hakları örgütlerinin ortak açıklaması için bkz: PreElection Crackdown on Kurds", 25 Nisan 2023, <https://www.hrw.org/news/2023/04/25/turkey-pre-election-crackdownkurds>.

27 Nisan 2023 tarihinde, üç avukat daha (Burhan Arta, Serhat Hezer, Özüm Vurgun) "silahlı/terör örgütüne üye olmak" suçlamasıyla tutuklu yargılanmıştır. Elde edilen bilgiler, tutuklama kararının yeterli gerekçe veya kanıt olmaksızın alındığını göstermektedir.

Avukat Şerzan Yelboğa 4 Mayıs 2023 tarihinde ifade vermek üzere Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığına gitmiş ve tutuklanmıştır.

25 Mayıs 2023 tarihinde Burhan Arta, Serhat Hezer, Özüm Vurgun ve Şerzan Yelboğa serbest bırakıldı.

Avukatlar ve insan hakları savunucuları hakkında devam eden soruşturma ve davalar

Nisan 2023'te Diyarbakır'da 16 avukat, Batman'da 1 avukat ve Mardin'de 1 avukat hakkında savcılık tarafından takipsizlik kararı verilmiştir. Diyarbakır Savcılığı iki olayda delil yetersizliği nedeniyle takipsizlik kararı vermiş, ancak kişilerin "silahlı/terör örgütü üyesi" oldukları yönünde "kanaat" bildirmiş ve yeni delillerin bulunması halinde soruşturmanın yeniden açılacağını belirtmiştir.

Şubat 2024'te Cumhuriyet Başsavcılığı avukatlar Adile Salman, Burhan Arta, Fırat Taşkın, Gurbet Özbey Öner, Necat Çiçek, Özüm Vurgun, Pirozhan Karali Güler, Serhat Hezer, Süleyman Şahin hakkında iddianame düzenledi, ve Diyarbakır'da Şerzan Yelboğa, "yasadışı örgütsel eylem ve faaliyetlere katılan tutuklu kişilerin müdafiliğini yapmak" suçlamasıyla Ceza Kanunu'nun 314/2 maddesi uyarınca "silahlı/terör örgütüne üye olmak" suçlamasıyla yargılanıyor.

İddianameler, bir tanığın ifadelerine ve suçlanan avukatların "örgütle bağlantılı suçlar nedeniyle adli süreçlere tabi" tutukluların sorguları sırasında hazır bulunmalarına dayandırıldı. Savcı, avukatların sorgularda bulunmasını, avukatların bu sorgulara "yasadışı bir örgütün talimatıyla" savunma avukatı olarak katıldıklarının kanıtı olarak değerlendirdi.

İddianamelerde, Özgürlükçü Hukukçular (ÖHD) adlı sivil toplum örgütüne üye olmak veya İnsan Hakları Derneği, Türkiye İnsan Hakları Vakfı, Diyarbakır Tabip Odası veya Halkların Demokratik Partisi gibi kuruluşlar tarafından düzenlenen basın açıklamalarına, toplantılara veya gösterilere katılmak yasadışı örgüt üyeliğine delil olarak gösterildi. Özüm Vurgun hakkında hazırlanan iddianamede ayrıca Diyarbakır'da avukat ve hak savunucusu Tahir Elçi'nin ölümünün anıldığı yürüyüşe katılması da örgüt üyeliğine delil olarak gösterildi.

Verilen bilgiye göre, savcılar defalarca Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu'nun 151. maddesinin uygulanmasını talep etmişlerdir; bu madde, avukatların terör suçları nedeniyle cezai soruşturmaya maruz kalmaları halinde, mahkemelerin terörle ilgili davalarda müvekkillerini temsil etmelerini iki yıla kadar yasaklamalarına izin vermektedir.

15 Şubat 2024 tarihinde, haklarında dava açılan avukatlara yönelik ceza davaları Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nde avukat Süleyman Şahin'in ilk duruşmasıyla başladı. Savunma avukatlarına göre, savcılığın iddianamesi yalnızca Şahin'in yasal görevleri sırasındaki davranışlarına dayanıyor.

Bu iddiaların doğruluğu hakkında peşin hüküm vermek istememekle birlikte, Türkiye'de giderek artan müdahalelere maruz kaldığı anlaşılan hakimlerin, savcılarının, avukatların ve bizzat yargının mevcut durumundan duyduğum derin endişeyi ifade etmek isterim.

Özellikle, ayrı ayrı ve birlikte, ülkedeki yargının bağımsız işleyişini baltalamayı amaçladığı anlaşılan bir dizi eylemden endişe duyuyorum. Bu raporlar doğrulanırsa, bu eylem tarzı adil yargılanma hakkı ve yargının bağımsızlığına ilişkin uluslararası insan hakları standartlarının ihlali anlamına gelecektir.

Bu bağlamda, bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından adil ve aleni bir şekilde yargılanma hakkının uluslararası insan hakları standartlarında öngörüldüğünü ve yetkili ve bağımsız bir mahkemenin adil yargılanmanın güvencelerinden biri olduğunu hatırlatmak isterim. Bağımsızlık şartı özellikle hakimlerin atanma usulü ve nitelikleri, görev güvenceleri ve bağımsız kararlarına saygı güvenceleri ile ilgilidir.

Yargının bağımsızlığına ilişkin uluslararası standartlar, yargıçların yalnızca kanıtlanmış yetersizlik veya görevlerini yerine getirmelerini uygunsuz kılan davranışlar nedeniyle açığa alınabileceğini veya görevden uzaklaştırılabileceğini açıkça ortaya koymaktadır. Bu tür görevden uzaklaştırma kararları ancak bağımsız bir organ tarafından uygun usuller izlenerek verilebilir.

Anayasa Mahkemesi

Ülkenin yargısında kurumsal bir kriz yaşandığına dair haberleri, özellikle de Anayasa Mahkemesi'nin münferit davalarda verdiği bazı kararlara uyulmamasını endişeyle not ediyorum. Yargının bağımsızlığına saygı göstermenin ve buna riayet etmenin tüm hükümetlerin ve diğer kurumların görevi olduğunu hatırlatırım.

Ayrıca bazı yargıçlara karşı cezai suçlamalar yoluyla misilleme yapılabileceği konusunda da endişeliyim. Yargı bağımsızlığının temel ilkelerinden birinin, hakimlerin verdikleri kararların içeriği nedeniyle cezai veya disiplin cezalarına maruz kalmamaları olduğunu hatırlatmak isterim.

Ayrıca, bu bildiriye açıklanan büyüklükteki bir kriz herkesin adalete erişimini sınırlar. Örneğin, hem hukuk hem de ceza davalarında temyiz olasılığını ve Yargı'nın diğer temel işlevlerini etkileyebilir ve adil yargılama ve insan haklarının korunmasını sağlamak için yürürlükte olan güvenceleri olumsuz yönde etkiler.

Elektronik kanıtların kullanımı da dahil olmak üzere, yasal süreç güvencelerine ilişkin endişeler

Ayrıca, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin 10. maddesinde ve UMSHS'nin 14. maddesinde öngörülen güvencelerin, herhangi bir kişiye yönelik herhangi bir suçlamanın tespitinde, herkesin savunmasını hazırlamak için yeterli zaman ve kolaylıklara sahip olma hakkı, kendi seçtiği bir avukatla iletişim kurma hakkı ve kendisini bizzat veya kendi seçtiği bir hukuki yardım aracılığıyla savunma hakkı da dahil olmak üzere bir dizi asgari güvenceye sahip olmasını gerektirdiğini hatırlatmak isterim.

Mahkemeler ve yargı mercileri önünde eşitlik, adil yargılanma ve etkili başvuru yolları hakları, insan haklarının korunmasının temel unsurlarıdır ve hukukun üstünlüğünün korunması için usule ilişkin bir araç olarak hizmet ederler.

Mesajlaşma uygulamalarının dünyadaki yaygın kullanımı ve bireylerin düşünce ve ifade özgürlüğü hakkı göz önünde bulundurulduğunda, bu uygulamalardan birinin (ByLock) indirilmesinin Türk yargısı tarafından sistematik bir şekilde terörizm suçlamasını desteklemek için delil olarak kullanıldığı iddialarından endişe duyuyorum.

Bu verilerin mahkumiyet için delil olarak kullanıldığı iddia edilen davaların sayısı göz önünde bulundurulduğunda, veri saklama yasası kapsamında ByLock verilerinin elde edilmesi ve analizi süreci; ByLock delilinin kanıt değeri; ve ByLock kullanımı iddialarının dayandırıldığı ByLock verilerinin güvenilirliği, doğruluğu, gerçekliği ve bütünlüğü konusundaki endişeleri dile getiren diğerlerine katılıyorum. Dijital delil toplamak için kullanılan prosedür ve teknolojinin doğası karmaşıktır. Yeterli eğitim ve uzman yardımı olmaksızın, ulusal hâkimler bu verilerin gerçekliğini, doğruluğunu ve bütünlüğünü tespit etme becerisinden yoksun olabilirler. Bu tür kanıtların bir şüpheli hakkındaki şüphenin tek veya münhasır temeli olduğu durumlarda, ulusal bir yargıç, iç hukuk kapsamında potansiyel kanıt değerini değerlendirmeden önce daha fazla bilgi aramalıdır.

Sorunun sistemik niteliği göz önünde bulundurularak, Türk yargısı ByLock delillerine dayanılan tüm davalarda yeniden yargılama kararı vermeli ve silahların eşitliğini sağlamak üzere dijital delillere dayanan davalardaki mevcut eşitsizlikleri giderecek tedbirleri acilen uygulamaya koymalıdır.

Ayrıca, bireylerin kendilerine yöneltilen suçlamalar hakkında bilgilendirilmeden tutuklandıklarına ve avukata erişimlerinin kısıtlandığına dair raporlardan da endişe duymaktayım. Bireylerin dava dosyalarına erişimlerinin kısıtlandığı yönündeki raporlar, adil yargılanma hakkı ve silahların eşitliği ilkesine ilişkin ciddi endişelere yol açmaktadır.

Ayrıca, delil yetersizliği nedeniyle kovuşturmayla yer olmadığına karar verilmesine rağmen, Savcılığın söz konusu kişilerin "silahlı/terör örgütü üyesi" oldukları yönünde "görüş" bildirmesinin endişe verici olduğunu vurgulamak isterim.

Avukatlık mesleğinin serbestçe icra edilmesine yönelik kısıtlamalar

Ayrıca, avukatların terörle mücadele hükümleri uyarınca geniş çaplı keyfi tutuklamalar ve kovuşturmalara tabi tutulduğuna dair bilgilerle ilgili ciddi endişelerimi ifade ediyorum. Doğrulanması halinde, yukarıda anlatılan olaylar, avukatlık mesleğinin özgür ve bağımsız bir şekilde icra edilmesine ilişkin bir dizi uluslararası ve bölgesel standardın ciddi bir şekilde ihlal edilmesi anlamına gelebilir.

Ekselansları Hükümetine, avukatlık mesleğinin ve bu mesleğin serbestçe icra edilmesinin hukukun üstünlüğü, insan haklarının korunması ve bağımsız bir yargı sisteminin işleyişinin temel unsurlarından biri olduğunu hatırlatmak isterim. Avukatlık mesleğinin serbestçe icra edilmesi adalete erişimin sağlanmasına, devlet gücünün denetlenmesine, yargı sürecinin korunmasına ve yargı güvencelerine katkıda bulunur.

Avukatların ve insan hakları savunucularının terörle mücadele hükümleri kapsamında kriminalize edilmesinin, bir bütün olarak ülkede adil yargılanma hakkının ve özellikle de herkesin kendi seçtiği bir avukat tarafından desteklenme hakkının etkili bir şekilde hayata geçirilmesini olumsuz etkileyebileceğinden özellikle endişe duyuyorum. Özellikle, ülkenin hukuk sistemindeki rollerini oynamak isteyen avukatlar için düşmanca bir ortam yarattığından, hukuk çalışanlarını işlerini yapmaktan caydırabilir. Bu olaylar, terörle ilgili suçlamalarla karşı karşıya olan kişilerin davalarını üstlenen veya üstlenmeyi düşünen mevcut ve gelecekteki avukatlar üzerinde caydırıcı bir etkiye sahip olabilir.

Uluslararası standartlar, avukatların mesleki görevlerini herhangi bir tehdit, gözdağı, taciz veya müdahale olmaksızın ve mesleki görevlerine ve etik standartlara uygun olarak gerçekleştirdikleri eylemler nedeniyle kovuşturmaya uğramadan veya herhangi bir idari veya yaptırımla karşılaşmadan veya tehdit edilmeden yerine getirme hakkına sahip olduklarını öngörmektedir.

Savcılığın "yasadışı örgütle bağlantılı suçlardan dolayı adli süreçlere tabi olan" kişilerin müdafiliğini üstlenmeyi "yasadışı örgütün talimatları doğrultusunda" avukatlık yapmakla eşdeğer tuttuğuna dair haberlerden son derece endişeliyim. Uluslararası ve bölgesel standartlar, avukatların mesleki görevlerini yerine getirirken müvekkilleriyle veya müvekkillerinin davalarıyla özdeşleşmelerini açıkça yasaklamaktadır.

Ayrıca, kolluk kuvvetlerinin, avukat-müvekkil gizliliğini korumak için gerekli tedbirleri almaksızın, avukatların evlerinde ve ofislerinde yaptıkları aramalar sırasında dava dosyalarına, belgelere ve kişisel eşyalarına el koyduklarına dair alınan bilgilerden de endişe duymaktayım. BM Avukatların Rolüne İlişkin Temel İlkeler'in 22. ilkesine göre hükümetler, avukatlar ile müvekkilleri arasındaki mesleki ilişki çerçevesinde gerçekleşen tüm iletişim ve istişarelerin gizliliğini tanımalı ve bu gizliliğe saygı göstermelidir.

Son olarak, avukatlara karşı gerçekleştirilen rahatsız edici eylemlerin Türkiye'de adil yargılanma hakkı üzerinde kümülatif etkileri bulunmaktadır. Ancak avukatlar misilleme korkusu olmadan hareket edebilirse, suç isnat edilen kişiler adil yargılanabilir. Yukarıda belirtilen endişelerin kapsamı ve niteliği, Hizmet / Gülen Hareketi ile bağlantılı olduğu iddiasıyla suçlanan herkesin adil yargılanma hakkı üzerinde sistematik bir etki olduğunu göstermektedir.

Yukarıda iddia edilen gerçekler ve endişelerle bağlantılı olarak, lütfen bu mektubun **ekinde** yer alan ve bu iddialarla ilgili **uluslararası** insan **hakları** belgeleri ve standartlarına **atıfta** bulunan uluslararası insan hakları **hukukuna atıfta** bulunan **Ek'e** bakınız.

İnsan Hakları Konseyi tarafından bana verilen yetki çerçevesinde, dikkatime sunulan tüm vakaları açıklığa kavuşturmaya çalışmak benim sorumluluğum olduğundan, aşağıdaki hususlara ilişkin gözlemlerinizi için minnettar olacağım:

1. Lütfen yukarıda belirtilen iddialar hakkında sahip olabileceğiniz ek bilgi ve/veya yorum(lar)ı belirtiniz.
2. Lütfen son tutuklama dalgasından etkilenen bireyler hakkında ayrıntılı bilgi verin ve hangi suçlarla suçlandıklarını ve tutuklanmaları için kullanılan kanıtları belirtin. Lütfen bu kişilerin tutukluluk hallerinin devam edip etmediğini veya hakim karşısına çıkarılıp çıkarılmadıklarını da belirtiniz. Lütfen bu kişilerin bir yargı mercii önüne çıkarılıp çıkarılmadıklarını ve ne zaman çıkarıldıklarını, haklarında hangi suçlamaların yöneltildiğini ve tutuklu olarak yargılanıp yargılanmadıklarını da belirtiniz.
3. Lütfen bu kişilere neden terör örgütü üyeliği suçlaması yöneltildiğine dair bilgi verin ve bunun Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin 1566 (2004) sayılı Kararı dahil ancak bununla sınırlı olmamak üzere uluslararası hukuk normlarında açıklanan terörizm tanımının katı bir şekilde anlaşılmasına nasıl uyduğunu belirtin.
4. Lütfen söz konusu avukatların kendi seçtikleri bir avukata derhal erişip erişemedikleri ve cezaevi yetkilileri tarafından herhangi bir müdahale olmaksızın ve tam bir gizlilik içinde avukatları tarafından ziyaret edilmeleri ve avukatlarıyla iletişim kurmaları ve danışmaları için yeterli fırsat, zaman ve imkanların sağlanıp sağlanmadığı hakkında bilgi verin.
5. Lütfen ByLock kanıtlarının kullanımında ifade edilen endişeleri gidermek için alınan önlemleri belirtin.
6. Lütfen bu davalarda adil yargılanma güvencelerinin ve özellikle de bağımsız ve tarafsız bir mahkemeye erişimin sağlanması için alınan tedbirleri belirtin.
7. Lütfen insan hakları savunucularının ve insan hakları avukatlarının elverişli bir ortamda faaliyet gösterebilmelerini ve meşru faaliyetlerini taciz, damgalanma veya herhangi bir şekilde kriminalize edilme korkusu olmadan yürütebilmelerini sağlamak için hangi önlemlerin alındığını belirtin.

Yanıtın 60 gün içerisinde verilmesini rica ederim. Bu gecikmeden sonra, bu bildirim ve Ekselanslarının Hükümetinden alınan herhangi bir yanıt, iletişim raporlama [web sitesi](#) aracılığıyla kamuoyuna açıklanacaktır. Ayrıca daha sonra İnsan Hakları Konseyi'ne sunulacak olağan raporda da yer alacaktır.

Cevap beklerken, iddia edilen ihlallerin durdurulması ve yeniden meydana gelmesinin önlenmesi için gerekli tüm geçici tedbirlerin alınmasını ve

İddia edilen ihlallerden sorumlu kişi(ler)in hesap verebilirliğini sağlamak için soruşturmaların iddiaları desteklemesi veya doğru olduğunu g ö s t e r m e s i .

Yakın gelecekte endişelerimi kamuoyuna açıklayabilirim, çünkü bana göre basın açıklamasının dayandırılacağı bilgiler, acil dikkat gerektiren bir konuya işaret etmek için yeterince güvenilirdir. Ayrıca, yukarıda bahsi geçen iddiaların olası sonuçları konusunda kamuoyunun da uyarılması gerektiğine inanıyorum. Basın açıklamasında, söz konusu meseleyi/meseleleri açıklığa kavuşturmak üzere Ekselanslarının Hükümeti ile temas halinde olduğum belirtilecektir.

Lütfen Ekselansları, en yüksek saygılarımın teminatını kabul edin.

Margaret Satterthwaite
Yargıçların ve avukatların bağımsızlığı Özel Raportörü

Annex

Uluslararası insan hakları hukukuna atıf

Yukarıda iddia edilen gerçekler ve endişelerle bağlantılı olarak, Ekselansları Hükümetinizin dikkatini, Türkiye tarafından 23 Eylül 2003 tarihinde onaylanan Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme (MSHUS) ile 18 Mayıs 1954 tarihinde onaylanan İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşme'ye (Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi) çekmek isterim.

Sözleşme'nin 9. maddesine göre, herkes kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkına sahiptir ve hiç kimse keyfi olarak tutuklanamaz veya gözaltına alınamaz. Madde 9(2)'ye göre, tutuklanan herkes, tutuklanma anında, tutuklanma nedenleri hakkında bilgilendirilir ve kendisine yöneltilen suçlamalar hakkında derhal bilgilendirilir. Madde 9(3) uyarınca, bir suç isnadıyla yakalanan veya tutuklanan herkes derhal bir yargıç veya yasayla yargı yetkisini kullanmaya yetkili kılınmış başka bir görevli önüne çıkarılır ve makul bir süre içinde yargılanma veya serbest bırakılma hakkına sahip olur. Yargılama öncesi tutukluluk istisnai bir tedbirdir ve bireysel olarak değerlendirilmelidir.

Ayrıca, MSHUS'nin 14 (1) maddesinin, herkesin "yetkili, bağımsız ve tarafsız" bir mahkeme önünde "adil ve aleni yargılanma" hakkına sahip olmasını gerektirdiğini hatırlatırım. MSHUS'nin 14 (3) maddesi, cezai bir suçla itham edilen kişilerin sahip olduğu usule ilişkin güvenceler arasında, seçtikleri bir avukatla serbestçe iletişim kurmak ve savunmalarını etkili bir şekilde hazırlamak için yeterli zaman ve kolaylıklara sahip olma hakkını saymaktadır (madde 14 (3) (b) ve (d)).

İnsan Hakları Komitesi, 32 No.lu Genel Yorumunda (2007), 14 (3) (b) maddesinde yer alan avukatla iletişim kurma hakkının, sanığın avukata derhal erişiminin sağlanmasını gerektirdiğini açıklamıştır. Müdafî, müvekkilleriyle özel olarak görüşebilmeli ve iletişimlerinin gizliliğine tam olarak saygı gösteren koşullarda sanıkla iletişim kurabilmelidir. Ayrıca, "herhangi bir kısıtlama, etki, baskı veya herhangi bir çevreden haksız müdahale olmaksızın, genel kabul görmüş meslek etiğine uygun olarak, cezai bir suçla itham edilen kişilere tavsiyelerde bulunabilmeli ve onları temsil edebilmelidir" (CCPR/C/GC/32, para. 34). Ekselansları Hükümeti'ni ayrıca Özgürlüğünden Yoksun Bırakılan Herkesin Mahkeme Önünde Dava Açma Hakkına İlişkin Çözüm Yolları ve Usuller Hakkında Birleşmiş Milletler Temel İlkeleri ve Rehber İlkeleri'ne de yönlendirmek isterim (A/HRC/30/37, ilke 9 ve rehber ilke 8).

MSHUS'nin 14. maddesinin 2. paragrafı ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6. maddesinin 2. paragrafı, cezai bir suçla itham edilen kişilerin, yasalara göre suçlu oldukları kanıtlanıncaya kadar masum sayılma hakkına sahip olduklarını öngörmektedir. İnsan Hakları Komitesi, tüm kamu makamlarının, örneğin sanığın suçlu olduğunu teyit eden açıklamalar yapmaktan kaçınarak, bir davanın sonucuna ilişkin önyargıda bulunmaktan kaçınmasının bir görev olduğu yorumunu yapmıştır. (CCPR/C/GC/32, para. 30).

Ekselansları Hükümetinizi ayrıca, 27 Ağustos-7 Eylül 1990 tarihleri arasında Havana'da (Küba) düzenlenen Suçun Önlenmesi ve Suçluların Islahına İlişkin Sekizinci Birleşmiş Milletler Kongresi'nde kabul edilen Avukatların Rolüne İlişkin BM Temel İlkelerine de yönlendirmek isterim.

8. İlke, yakalanan, gözaltına alınan veya hapsedilen herkese, gecikme, durdurma veya sansür olmaksızın ve tam bir gizlilik içinde, bir avukat tarafından ziyaret edilme ve bir avukatla iletişim kurma ve danışma için yeterli fırsat, zaman ve imkan sağlanacağını belirtir. Bu tür istişareler kolluk görevlilerinin görüş alanı içinde olabilir, ancak duyma alanı içinde olamaz.

16. İlke, Hükümetlerin, avukatların tüm mesleki işlevlerini korkutma, engelleme, taciz veya uygunsuz müdahale olmaksızın yerine getirebilmelerini sağlamak için gerekli tüm tedbirleri almalarını ve avukatların tanınmış mesleki görevler, standartlar ve etik kurallara uygun olarak gerçekleştirdikleri herhangi bir eylem nedeniyle kovuşturma veya idari, ekonomik veya diğer yaptırımlarla tehdit edilmelerini engellemelerini gerektirir.

İlke 18, avukatların görevlerini yerine getirirken müvekkilleriyle veya müvekkillerinin davalarıyla özdeşleştirilmemelerini öngörmektedir.

20. İlke, avukatların yazılı veya sözlü savunmalarında veya bir mahkeme, heyet veya diğer yasal veya idari makam önünde mesleki duruşmalarında iyi niyetle yaptıkları ilgili açıklamalar için hukuki ve cezai dokunulmazlıktan yararlanmaları gerektiğini belirtir.

Yargının bağımsızlığı, yürütme, yasama ve yargının Hükümetin üç ayrı ve bağımsız kolunu oluşturmasını öngören kuvvetler ayrılığı demokratik ilkesinin temel bir gereğidir. Kuvvetler ayrılığı ilkesi, bağımsız ve tarafsız bir adalet sisteminin temel taşıdır. Bu ilkeye göre, bir ülkenin Anayasası, yasaları ve politikaları, adalet sisteminin Devletin diğer organlarından gerçekten bağımsız olmasını sağlamalıdır. Adalet sistemi içinde hakimler, avukatlar ve savcılar mesleki görevlerini siyasi müdahale olmaksızın özgürce yerine getirebilmeli ve mesleki faaliyetlerini yerine getirirken saldırı, taciz veya zulme karşı kanunen ve uygulamada korunmalıdır.

Sizleri, 26 Ağustos - 6 Eylül 1985 tarihleri arasında Milano'da düzenlenen Suçun Önlenmesi ve Suçluların Islahı konulu Yedinci Birleşmiş Milletler Kongresi tarafından kabul edilen ve Genel Kurul'un 29 Kasım 1985 tarih ve 40/32 sayılı ve 13 Aralık 1985 tarih ve 40/146 sayılı kararlarıyla onaylanan, yargının bağımsızlığının Devlet tarafından güvence altına alınmasını ve Anayasa veya ülke yasalarında yer almasını öngören Yargının Bağımsızlığına İlişkin Temel İlkeler yönlendirmek istiyorum. Yargının bağımsızlığına saygı göstermek ve riayet etmek tüm hükümet ve diğer kurumların görevidir. (ilke 1) Yargının bağımsızlığına ilişkin Temel İlkeler ayrıca, yargının önüne gelen meseleleri, herhangi bir çevreden veya herhangi bir nedenle doğrudan veya dolaylı olarak herhangi bir kısıtlama, uygunsuz etki, teşvik, baskı, tehdit veya müdahale olmaksızın, gerçeklere dayanarak ve hukuka uygun olarak tarafsız bir şekilde karara bağlayacağını belirtir.

Son olarak, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin 1373 (2001), 1456 (2003), 1566 (2004), 1624 (2005) ve 2178 (2014) sayılı kararlarının ilgili hükümlerine de atıfta bulunuyorum, 2341 (2017), 2354 (2017), 2368 (2017), 2370 (2017), 2395 (2017) ve 2396 (2017); olarak İnsan Hakları Konseyi'nin 35 34 sayılı kararı ve Genel Kurul'un 49/60, 51/210, 72/123 ve 72/180 sayılı kararları, Devletlerin

Terör eylemlerinin kısıtlanması ve desteklenmesi de dahil olmak üzere terörizm ve şiddet içeren aşırıcılıkla mücadele etmek için alınan tedbirlerin, başta uluslararası insan hakları hukuku, mülteci hukuku ve insancıl hukuk olmak üzere uluslararası hukuk kapsamındaki tüm yükümlülüklerine uygun olması.

Terörizmin uluslararası düzeyde kabul edilmiş bir tanımı bulunmamasıyla birlikte, diğerlerinin yanı sıra 33 Terörizm Anlaşması tarafından belirlenen ve Devletlerin ulusal tanımlarının takip etmesi gereken açık çerçeveler bulunmaktadır ve terörle mücadelede insan hakları ve temel özgürlüklerin geliştirilmesi ve korunmasına ilişkin Özel Raportör, Türkiye'nin ulusal terörle mücadele mevzuatının, uluslararası terörle mücadele belgelerinin hükümleri temelinde uygun ve kesin bir şekilde tanımlanan terörle mücadele ile sınırlı olmasını ve yasallık, gereklilik ve orantılılık ilkeleri tarafından sıkı bir şekilde yönlendirilmesini sağlaması gerektiğini vurgulamaktadır. Ulusal mevzuatta terörizmin tanımı, Güvenlik Konseyi'nin 1566 (2004) sayılı kararı ve ayrıca Uluslararası Terörizmin Ortadan Kaldırılmasına Yönelik Tedbirler Bildirgesi ve 1994 Uluslararası Terörizmin Ortadan Kaldırılmasına Yönelik Tedbirler Bildirgesine Ek Bildirge tarafından yönlendirilmelidir. Bir cezai mahkumiyetin ciddiyeti ve cezası, failin suçluluğu ile orantılı olmalıdır. Hiç kimse, söz konusu kişinin uluslararası hukuk tarafından tanımlandığı şekilde terör eylemlerine karışmayı bildiği veya amaçladığı gösterilemediği sürece, bir terör eylemine katılmaktan veya terörizmi kolaylaştırmaktan veya finanse etmekten mahkum edilmemelidir. İnsan hakları standartlarına uygun olarak, hukukun üstünlüğü ile yönetilen hiçbir toplumda, Devlete veya yargı da dahil olmak üzere herhangi bir kurumuna yönelik şiddet içermeyen eleştiriler cezai bir suç haline getirilemez.